

Министерство на земеделието, храните и горите

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 44/2021)

София, 17 ноември 2021 г.

Съдържание

1.	Проведени основни селскостопански мероприятия към 11.11.2021 г.	3
1.1	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.2	Площи и производство на тютюн	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци	4
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
2.	Есенна кампания.....	5
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
3.1	Износ на зърнени и маслодайни култури	6
3.2	Внос на зърнени и маслодайни култури	7
3.3	Внос и износ на плодове и зеленчуци.....	7
4.	Цени	9
4.1	Зърнени и маслодайни култури	9
4.2	Плодове и зеленчуци	10

Забележка: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни селскостопански мероприятия към 11.11.2021 г.

1.1 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

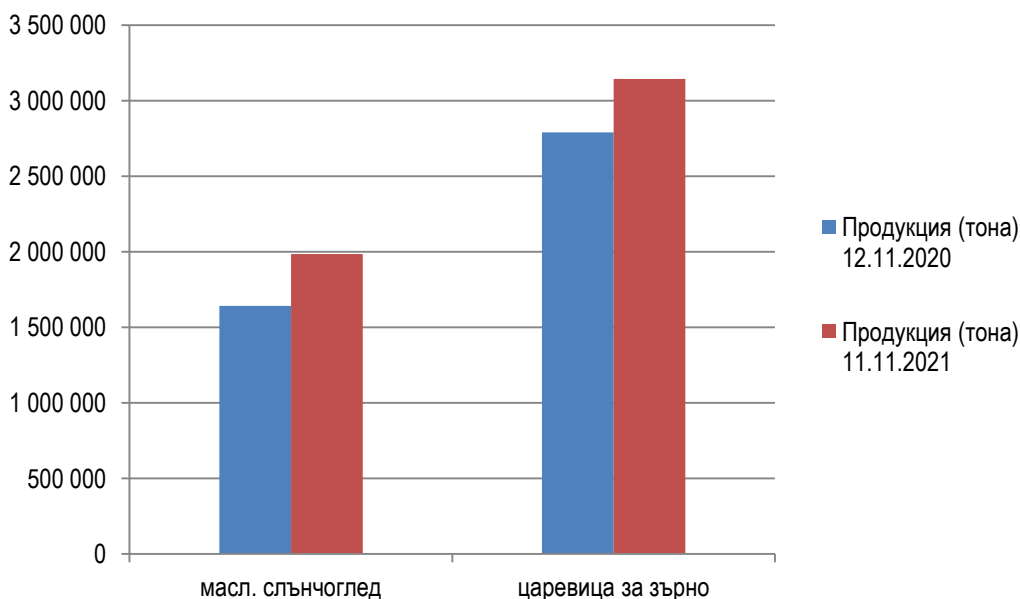
Оперативните данни към 11 ноември 2021 г. сочат увеличение на продукцията от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно съответно с 20,9% и 12,7% спрямо същия период на миналата година. Основен фактор за това са постигнатите по-високи средни добиви от декар през настоящия сезон, като при слънчогледа се наблюдава и леко нарастване на реколтираните площи.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 11.11.2021 г.

	11.11.2021					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед	837 859	835 038	99,7%	1 986 557	238	3,5%	3,2%	20,9%	17,2%
царевица за зърно	573 098	541 588	94,5%	3 144 584	581	0,0%	-4,4%	12,7%	17,8%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХГ
Забележка: Площи за реколтиране = Засети площи – Пропаднали площи

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 11.11.2021 г., сравнено със същия период на 2020 г.

1.2 Площи и производство на тютюн

През изминалата седмица са отчетени последни прибрани количества тютюн тип „Вирджиния“, в резултат от което ръстът на производството на годишна база достига 19,6%.

Площи и производство на тютюн към 11.11.2021 г.

	11.11.2021				Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 343	2 343	3 650	156	-9,1%	-9,1%	-6,0%	3,3%
Тютюн-Вирджиния	956	956	1 909	200	-24,1%	-24,1%	19,6%	57,5%
Тютюн-Бърлей	191	191	508	266	-31,8%	-27,1%	0,4%	37,8%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХГ

1.3 Площи и производство на зеленчуци

На този етап продукцията от картофи надхвърля с 0,7% миналогодишната, като повишеният среден добив компенсира по-малкия размер реколтирани площи. Леко намаление на годишна база (с 2,3%) се наблюдава при производството на пипер, обяснимо с по-късното прибиране на реколтата тази година. По-сериозно се свива продукцията от полски домати и зеле - респективно с 28% и 18,4%, вследствие на комбинация от намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив.

Общо за периода от началото на 2021 г. досега, оранжерийното производство на домати и краставици нараства съответно с 2,7% и 6,9% спрямо същия период на 2020 г.

Площи и производство от зеленчуци към 11.11.2021 г.

	11.11.2021				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи (дка)	Реколтирани площи (дка)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
картофи	10 605	10 033	180 446	1 799	-7,2%	-6,5%	0,7%	7,7%
домати на открито	2 249	2 155	36 896	1 712	-21,4%	-24,7%	-28,0%	-4,4%
краставици на открито*	511	507	7 958	1 570	-	-	-	-
пипер на открито	2 695	2 527	42 958	1 700	4,1%	-2,4%	-2,3%	0,0%
зеле	1 236	986	20 495	2 079	-9,1%	-5,4%	-18,4%	-13,7%
домати в оранжерии	467**	464**	40 383	8 703	-17,6%	-10,3%	2,7%	14,4%
краставици в оранжерии	454**	446**	47 631	10 680	-2,2%	0,0%	6,9%	6,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХГ

* вкл. и корнишони

** Данните са за разгънати площи.

Забележка: Данните за засадени и реколтирани площи оранжерийни краставици от предходния бюлетин са ревизирани.

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Според последните оперативни данни, прибраните количества грозде (винено и десертно), ябълки, малини, сливи и орехи са с между 1,4% и 21,2% повече на годишна база. При сливите това е свързано с по-големия размер реколтирани площи до момента, а при останалите култури – основно с по-високите средни добиви от декар. Засега производството на круши изостава с 1,6% спрямо година по-рано.

Площи и производство от трайни насаждения към 11.11.2021 г.

	11.11.2021				Изменение на годишна база, %		
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 596	4 207	48 066	1 143	-6,9%	1,9%	9,5%
круши	623	621	3 250	523	16,5%	-1,6%	-15,6%
сливи	9 140	9 140	62 295	682	13,0%	11,8%	-1,0%
орехи	8 988	8 556	10 326	121	7,8%	21,2%	13,1%
малини	1 860	1 856	6 735	363	-6,3%	9,7%	17,1%
лозя винени	32 892	32 873	202 674	617	-4,0%	7,7%	12,2%
лозя десертни	2 764	2 764	15 813	572	-1,8%	1,4%	3,2%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХГ

2. Есенна кампания

Като цяло, сеитбата на основните есенни култури се движи с по-бавни темпове спрямо миналата година. Към 11.11.2021 г. засетите площи с пшеница, ечемик, ръж и тритикале са с между 9% и 21,6% по-малко на годишна база. Само площите с маслодайна рапица са над отчетените по същото време на 2020 г., с 8,4%.

Засети площи с есенници към 11.11.2021 г. (ха)

Култура	12.11.2020	11.11.2021	Изменение
пшеница	1 018 430	853 289	-16,2%
ечемик	95 804	85 078	-11,2%
маслодайна рапица	115 659	125 345	8,4%
ръж	4 694	4 271	-9,0%
тритикале	11 252	8 826	-21,6%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХГ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Износ на зърнени и маслодайни култури

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Общо изнесеното количество пшеница през Пристанище Варна¹ от началото на текущия пазарен сезон до 14 ноември 2021 г. е в размер на 851,7 хил. тона (в т. ч. 30 хил. тона през последната седмица), което представлява ръст от 82,8% на годишна база. Макар да остава в застой за поредна седмица, експортът на ечемик през порта също е значително над миналогодишния – с 81,2%. Все още не са преминавали товари с рапица от новата реколта.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	05.07.2020 – 14.11.2020	05.07.2021 – 14.11.2021	Изменение на годишна база
пшеница	465 836	851 730	82,8%
ечемик	43 228	78 332	81,2%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е осъществен износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2021 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли – август 2021 г. извън страната са реализирани общо 1 823,9 хил. тона пшеница, 170,7 хил. тона ечемик и 97,9 хил. тона рапица. Сравнявайки с аналогичния период на предходния сезон, експортът на трите култури бележи ръст от съответно 95,8%, 83,6% и 43,4%, което може да се обясни със значително по-високото производство от реколта `2021 и засиленото търсене на световните пазари.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2021/22 пазарна година

При липса на отчетени количества както през последната седмица, така и по същото време на 2020 г., увеличението на общия експорт на царевица през Пристанище Варна от началото на настоящата пазарна година до момента на годишна база се запазва на ниво от 11,6%. Засега през порта не са преминавали товари със слънчоглед от новата реколта.

¹ През последните няколко години Пристанище Варна формира около 50% от общия експорт на пшеница и царевица и около 30% от този на ечемик, слънчоглед и рапица.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	30.08.2020 – 14.11.2020	30.08.2021 – 14.11.2021	Изменение на годишна база
царевица	296 705	331 222	11,6%
слънчоглед	16 865	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е отчетен износ на царевица и слънчоглед – реколта `2021 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

2020/21 пазарна година

По предварителни данни на НСИ, през изтеклата 2020/21 пазарна година от страната са изнесени 1 733,4 хил. тона царевица и 769,2 хил. тона слънчоглед, което е респективно с 38,9% и 11,2% по-малко в сравнение с предходната година.

3.2 Внос на зърнени и маслодайни култури

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2021 г. за есенните и м. септември 2021 г. за пролетните култури) до 14 ноември 2021 г. е реализиран минимален внос на царевица през Пристанище Варна - 3,9 хил. тона. Все още няма данни за осъществен импорт на пшеница, ечемик, рапица и слънчоглед през наблюдаваните пристанищни терминали във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

2021/22 пазарна година

Предварителните данни на НСИ за периода юли – август 2021 г. сочат свиване на вноса на пшеница и ечемик на годишна база – съответно с 36,6%, до 5,3 хил. тона и с 31,4%, до 68 тона. От друга страна, импортът на рапица се увеличава с 98,3%, възлизайки на 35,7 хил. тона.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2020/21 пазарна година

Общият внос на слънчоглед през изтеклата 2020/21 пазарна година възлиза на 824,9 хил. тона – с 3,3% повече на годишна база. Макар да нараства над три пъти спрямо предходния сезон, импортът на царевица остава сравнително малък – 66,6 хил. тона.

3.3 Внос и износ на плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари - август 2021 г. в страната са внесени 206,7 хил. тона пресни зеленчуци и 245,3 хил. тона пресни плодове, което е респективно с 8,7% и 7,8% повече спрямо същия период на 2020 г.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през периода януари – август 2021 г., сравнено със същия период на 2020 г., тона

Поток	Продукти	януари - август 2020	януари - август 2021	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	190 211	206 744	8,7%
	пресни плодове	227 512	245 260	7,8%
Износ	пресни зеленчуци	27 721	40 745	47,0%
	пресни плодове	28 989	28 500	-1,7%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2021 г.), обработени от МЗХГ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци е свързано най-вече с по-големите доставки на домати (с 10,4 хил. тона или 17%), краставици (с 6,6 хил. тона или 36,1%), лукови зеленчуци (с 2,5 хил. тона или 12,8%) и пиперки (с 2,3 хил. тона или 12,5%). Повишение се регистрира и при импорта на гъби, зеле, марули и тикви – в границите от 3,9% до 24,8%. Същевременно, доставките на картофи спадат с 21,7% (7,2 хил. тона), а тези на моркови и репи – с 14,6% (1,7 хил. тона).

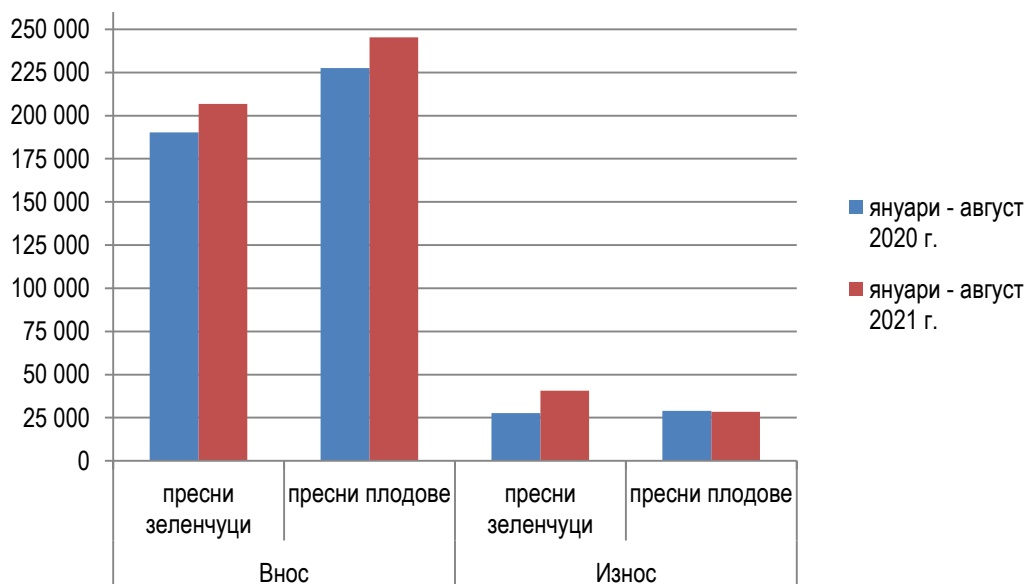
Близо половината от целия внос на пресни плодове за осемте месеца на 2021 г. се формира от цитрусови плодове и банани - общо 121,4 хил. тона, със 7,7% повече на годишна база. Съществен дял (10,7%) заемат и доставките на ябълки, които се свиват с 5,1%, до 26,2 хил. тона. Вносът на дини, череши, ягоди, грозде, черупкови плодове и круши нараства с между 15,6% и 47,8% в сравнение със същия период на 2020 г., а този на праскови и кайсии намалява респективно с 13,6% и 26,5%.

Предварителните данни за периода януари - август 2021 г. сочат ръст на износа на пресни зеленчуци с 47% на годишна база, до 40,7 хил. тона. Същевременно, при експорта на пресни плодове се наблюдава леко намаление – с 1,7%, до 28,5 хил. тона.

Най-голям принос за увеличението на общия экспорт на пресни зеленчуци има разширената реализация извън страната на домати - с 4,8 хил. тона (79%), краставици - с 4,2 хил. тона (50,9%) и пиперки – с 1,5 хил. тона (40,9%). Чувствително повече са и изнесените количества зеле, гъби, тикви, лукови зеленчуци и картофи - от 29,6% до над шест пъти при картофите. Намалява експортът на сладка царевица и бобови зеленчуци (основно грах), съответно с 16,6% и 44,5%.

Голяма част от регистрирания износ на пресни плодове за периода представлява реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. основно цитрусови плодове. Реализираните извън страната кайсии, черупкови плодове и ягоди са в рамките на 50,6% - 70,5% повече на годишна база, докато при прасковите, дините, черешите, вишните и ябълки е налице намаление с между 3,1% и 49,3%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 10 ноември 2021 г. се наблюдава леко понижение на средните изкупни цени на пшеница, царевица и слънчоглед за страната с между 0,4% и 2,1% на седмична база. Без промяна остава цената на ечемика.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 10.11.2021 г., лв./тон без ДДС

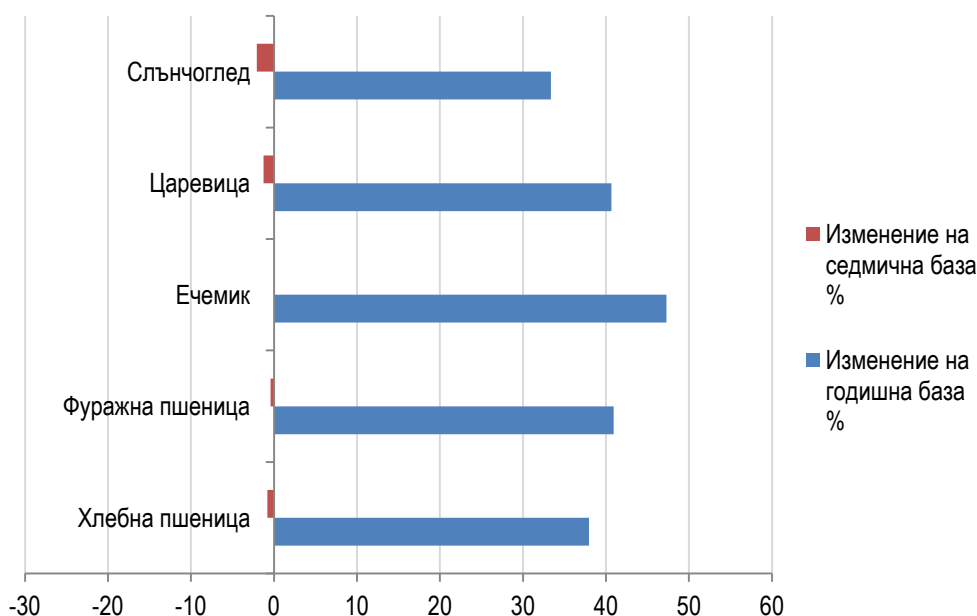
	11.11.2020	03.11.2021	10.11.2021	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	369	513	509	37,9	-0,8
Фуражна пшеница	352	498	496	40,9	-0,4
Ечемик	294	433	433	47,3	0,0
Царевица	337	480	474	40,7	-1,3
Слънчоглед	815	1 110	1 087	33,4	-2,1
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от МЗХГ

* Няма данни

Сравнявайки със същия период на миналата година, основните зърнени и маслодайни култури са поскъпнали от 33,4% (слънчоглед) до 47,3% (ечемик).

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към
10.11.2021 г.**

4.2 Плодове и зеленчуци

Като цяло, в рамките на последната седмица се отчита повишение на цените на основните плодове и зеленчуци на тържищата в страната. Картофите, зелето, вносните домати, пиперът (зелен и червен), оранжерийните краставици и десертното грозде поскъпват от 1,2% до 15,2%. Цената на ябълките се запазва на нивото от предходната седмица, а леко поевтиняване е налице единствено при оранжерийните домати - с 1,8%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 12.11.2021 г., лв./кг

	13.11.2020	05.11.2021	12.11.2021	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,60	0,83	0,84	40,0	1,2
домати (оранжерийни)	2,44	2,20	2,16	-11,5	-1,8
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	1,95	1,98	2,06	5,6	4,0
краставици (оранжерийни)	2,32	2,05	2,25	-3,0	9,8
краставици (внос)	1,62	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,26	1,38	1,59	26,2	15,2
пипер (червен)	1,47	1,64	1,73	17,7	5,5
зеле	0,59	0,94	0,96	62,7	2,1
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-

	13.11.2020	05.11.2021	12.11.2021	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки	1,28	1,18	1,18	-7,8	0,0
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	1,52	1,54	1,72	13,2	11,7

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от МЗХГ
* Няма данни

Измененията на цените на едро на основните плодове и зеленчуци спрямо година по-рано са преобладаващо в посока на увеличение, като най-значителен ръст се отчита при картофите и зелето – съответно с 40% и 62,7%. По-умерено са нараснали цените на вносните домати, десертното грозде и пипера (червен и зелен) – с между 5,6% и 26,2%. От друга страна, оранжерийните краставици и домати и ябълките се търгуват от 3% до 11,5% по-евтино, отколкото по същото време на 2020 г.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 12.11.2021 г.

